

Sygn. akt III AUa 1674/12

POSTANOWIENIE

Dnia 12 kwietnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Grażyna Horbulewicz
Sędziowie:	SSA Bożena Grubba (spr.) SSA Michał Bober
Protokolant:	Angelika Judka

po rozpoznaniu w dniu 12 kwietnia 2013 r. w Gdańsku

sprawy K. F.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

na skutek skargi o wznowienie postępowania od wyroku Sądu Okręgowego we Włocławku Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w sprawie IV U 96/10 z 31.03.2010r.

na skutek apelacji K. F.

od wyroku Sądu Okręgowego we Włocławku IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 26 czerwca 2012 r., sygn. akt IV U 249/12

postanawia:

uchylić zaskarżony wyrok i odrzucić skargę.

Sygn. akt III AUa 1674/12

UZASADNIENIE

Decyzją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. z dnia 14 grudnia 2009 roku wydaną na podstawie art. 114 ust. 1 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przeliczono K. F. od 1 stycznia 2010 r. wysokość emerytury z uwzględnieniem nowych dowodów w sprawie.

K. F. odwołała się od tej decyzji. Organ rentowy, opierając się na art. 114 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, wniósł o oddalenie odwołania. Wyrokiem z dnia 31 marca 2010 r. (sygn. akt IV U 96/10) Sąd Okręgowy we Włocławku oddalił odwołanie K. F.. Wyrok jest prawomocny.

W skardze o wznowienie postępowania z dnia 2 kwietnia 2012 r. K. F. wniosła o wznowienie postępowania w oparciu o wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 lutego 2012 r.

Organ rentowy w odpowiedzi na skargę podtrzymał całkowicie zaskarżoną decyzję i wniósł o oddalenie skargi.

Wyrokiem z dnia 26 czerwca 2012 r. Sąd Okręgowy we Włocławku IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił skargę.

Sąd Okręgowy wskazał, iż zgodnie z treścią art. 401¹ k.p.c. można żądać wznowienia postępowania w przypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie której zostało wydane orzeczenie.

Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 28 lutego 2012 r. (Dz. U. 2012.251) uznał art. 114 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych za niezgodny z zasadą zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa, wynikającą z art. 2 oraz z art. 67 ust. 1 Konstytucji RP. Natomiast decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. z dnia 12 maja 2008 roku nie została oparta na art. 114 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, lecz na art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Sąd Okręgowy podkreślił, iż artykuł 410 § 1 k.p.c. zawiera nakaz odrzucenia skargi o wznowienie postępowania wniesionej po upływie przepisanej terminu, niedopuszczalnej lub nieopartej na ustawowej podstawie. W orzecznictwie zarysowały się dwa kierunki interpretacji powyższego przepisu dotyczące zakresu wstępnego badania, czy skarga oparta została na ustawowej podstawie. Dominujący pogląd przyjmuje, że badanie tej przesłanki dopuszczalności skargi nie ogranicza się do kontroli, czy wskazane w skardze okoliczności odpowiadają ustawowym podstawom wznowienia, ale obejmuje również ustalenie, czy podstawa wznowienia rzeczywiście istnieje (tak np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 czerwca 2005 r., IV CZ 50/05, nie publ.; z dnia 7 lipca 2005 r., IV CO 6/05, Biul. SN 2005/9/14, I PZ 33/05, OSNP 2007/3-4/48; II PZ 65/07, OSNP 2009/17-18/233; czy też z dnia 14 maja 2009 r., I CZ 20/09, niepubl.). Zwolennicy odmiennego stanowiska przyjmują natomiast, że ocena podstaw skargi na etapie wstępnym ogranicza się do ustalenia, czy skarżący wskazuje podstawę wznowienia, która odpowiada jednej z podanych w kodeksie postępowania cywilnego przyczyn uzasadniających żądanie wznowienia, nie zaś, czy podstawa ta rzeczywiście istnieje (np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2006 r., II CZ 121/05, niepubl.; czy z dnia 10 sierpnia 2007 r., II UZ 9/07, OSNP 2008/19-20/303).

Przychylając się do pierwszego z powyższych stanowisk, Sąd Okręgowy we Włocławku stwierdził, że wstępna kontrola skargi ma charakter formalny. Dokonywana w jej granicach ocena, czy skarga została oparta na ustawowej podstawie nie powinna wkraczać w merytoryczne badanie, czy wskazywane przez stronę uzasadnienie podstawy wznowienia rzeczywiście uzasadnia wznowienie, lecz poprzestawać na zbadaniu, czy wskazana podstawa mieści się w zamkniętym katalogu przewidzianym w art. 401, art. 401⁽¹⁾, art. 403 i art. 404 k.p.c. i czy podane w skardze jako jej uzasadnienie okoliczności przystają do tej podstawy. W tym tylko rozumieniu sąd bada na omawianym etapie czy występuje ustawowa podstawa wznowienia. Interpretacja, zgodnie z którą konieczne jest ustalenie, czy podstawa rzeczywiście istnieje, wkracza już w problematykę zasadności żądania wznowienia, co stanowi materię merytoryczną a nie formalną i - w razie stwierdzenia, że wskazane okoliczności nie usprawiedliwiają tego żądania - uzasadnia oddalenie skargi (vide postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 lipca 2011 roku, VCZ 50/11, LEX nr 898284).

W konsekwencji powyższych rozważań Sąd Okręgowy stwierdził, że skarga K. F. została oparta na ustawowej podstawie, jednak powołany w skardze wyrok Trybunału Konstytucyjnego nie ma zastosowania w niniejszej sprawie. Organ rentowy swoje stanowisko w 2009 r. oparł bowiem na art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w związku z nowymi dowodami w sprawie, a nie na art. 114 ust. 1a tejże ustawy, który został uznany za niezgodny z zasadą zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa, wynikającą z art. 2 oraz z art. 67 ust. 1 Konstytucji RP, wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 lutego 2012 r. (Dz.U.2012.251). Zgodnie z tym wyrokiem wymieniony przepis art. 114 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych utracił moc z dniem 8 marca 2012 r. Natomiast nadal obowiązuje art. 114 ust. 1 tejże ustawy, na podstawie którego organ rentowy oparł swoje stanowisko.

Wobec powyższego, Sąd I instancji oddalił skargę o wznowienie postępowania na mocy art. 412 § 2 k.p.c. w zw. z art. 401¹ k.p.c. a contrario.

Apelację od wyroku wywiodła wnioskodawczyni, podnosząc, iż pracodawca, ustalając wynagrodzenie za rok 1989 zaliczył wypłatę trzynastej pensji jako integralną część wynagrodzenia wynikającą z umowy o pracę. Od 1 września 1992 do 31 grudnia 2009 r. ZUS wypłacał jej emeryturę w oparciu o wskaźnik 118,98% podstawy mojego wynagrodzenia. Od 1 września 2009 r. ZUS przyznał jej emeryturę w związku z ukończeniem 60 roku życia również w oparciu o wskaźnik 118,98% podstawy wynagrodzenia. Następnie ZUS obniżył jej emeryturę, twierdząc, że dnia 1 grudnia 2009 r. otrzymał z Urzędu Miasta pismo, że od wypłaconej 13 pensji w wynagrodzeniu za rok 1989 brak jest informacji o uiszczeniu składki na ubezpieczenie społeczne. Skarżąca wskazała, iż nigdy takiego pisma nie otrzymała, bo by już wtedy interweniowała. Podkreśliła także, iż 13 pensja jest obligatoryjnym składnikiem wynagrodzenia nauczyciela.

Wobec powyższego skarżąca wniosła o przywrócenie jej emerytury w oparciu o wskaźnik 118,98% podstawy wynagrodzenia.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zaskarżony wyrok należało uchylić, albowiem skarga o wznowienie postępowania w niniejszej sprawie podlegała odrzuceniu.

Przed merytorycznym rozstrzygnięciem o zasadności skargi o wznowienie postępowania sąd sprawdza, czy spełnia ona wymogi formalne. Na tym etapie sąd bada, czy skarga została wniesiona w terminie wynikającym z przepisów art. 407 i art. 408, czy jest ona dopuszczalna (ze względu na zaskarżone orzeczenie) i czy oparto ją na ustawowej podstawie. Skarga, która warunków tych nie spełnia, nie może być przez sąd rozpoznana. Zgodnie bowiem z art. 410 §1 k.p.c., sąd odrzuca skargę o wznowienie postępowania wniesioną po upływie przepisanej terminu, niedopuszczalną lub nieopartą na ustawowej podstawie. Postanowienie może być wydane na posiedzeniu niejawnym. Podkreślić należy, iż na tym etapie badanie wniesionej przez stronę skargi nie może obejmować rozpoznania zasadności wskazanych przez stronę podstaw skargi, a jedynie to, czy skarżący wskazał podstawę odpowiadającą jednej z określonych w kodeksie podstaw wznowienia postępowania. Jak stwierdził Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 14 stycznia 1999 r. w sprawie II UKN 417/98 (OSNP 2000, nr 6, poz. 254), odrzucenie skargi o wznowienie postępowania w trybie art. 410 § 1 lub 411 k.p.c. może nastąpić tylko wtedy, gdy skarga nie opiera się na ustawowej podstawie wznowienia, nie zaś gdy podstawa ta nie jest merytorycznie uzasadniona.

Przesłanki, na podstawie których można żądać wznowienia postępowania określają przepisy art. 401, 401¹ i 403 k.p.c. Są to następujące okoliczności: w składzie sądu uczestniczyła osoba nieuprawniona, orzekał sędzia wyłączony z mocy ustawy, a strona przed uprawomocnieniem się wyroku nie mogła domagać się wyłączenia, strona nie miała zdolności sądowej lub procesowej, nie była należycie reprezentowana, wskutek naruszenia przepisów prawa była pozbawiona możliwości działania, Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie, wyrok został oparty na dokumencie podrobionym lub przerobionym albo na skazującym wyroku karnym, następnie uchylonym, wyrok został uzyskany za pomocą przestępstwa, po wydaniu wyroku wykryto takie okoliczności faktyczne lub środki dowodowe, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu lub też wykryto prawomocny wyrok dotyczący tego samego stosunku prawnego, a także w przypadku, gdy na treść wyroku miało wpływ postanowienie niekończące postępowania w sprawie, wydane na podstawie aktu normatywnego uznanego przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą, uchylone lub zmienione zgodnie z art. 416¹ k.p.c.

A zatem - co należy podkreślić - skarga o wznowienie postępowania jest instytucją wyjątkową w tym znaczeniu, że przysługuje wyłącznie od ściśle określonych orzeczeń i na ściśle określonej podstawie. Ratio legis takiego jej ukształtowania stanowi potrzeba zabezpieczenia stabilności prawomocnych merytorycznych orzeczeń, a poprzez

to ładu prawnego przez nie stworzonego. Podstawy wznowienia postępowania zakończonego prawomocnym rozstrzygnięciem zostały przez ustawodawcę enumeratywnie wyliczone w ustawie, przy czym - co istotne - nawet sformułowanie przez skarżącego podstawy wznowienia w sposób odpowiadający przepisom art. 401 - 404 k.p.c. nie oznacza jeszcze oparcia skargi na ustawowej podstawie wznowienia, jeżeli z uzasadnienia skargi wynika, że wskazywana podstawa nie zachodzi (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 28 października 1999 r., sygn. akt I UKN 174/99, OSNP 2001, nr 4, poz. 133, z dnia 18 kwietnia 2008 r., sygn. akt IV CO 3/08, niepubl., z dnia 28 października 2008 r. sygn. akt V CO 28/08). Zgodnie z utrwalonym poglądem w orzecznictwie Sądu Najwyższego, skarga o wznowienie postępowania podlega odrzuceniu nie tylko wtedy, gdy powołana w niej podstawa wznowienia została sformułowana w sposób nie odpowiadający ustawie, ale także wówczas, gdy wskazane w niej okoliczności wskazują, że w rzeczywistości podstawa ta nie występuje (por. wyrok z dnia 16 maja 2007 r., sygn. akt III CSK 56/07, LEX 334985, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 maja 2007 r., sygn. akt I CZ 40/07, niepubl., postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 marca 2008 r., sygn. akt IV CZ 20/08, niepubl., z dnia 19 marca 2010 r. sygn. akt II PZ 5/10, LEX 583798).

W niniejszej sprawie wnioskodawczynie wskazała, iż podstawę wznowienia stanowi wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 28 lutego 2012 r. w sprawie K 5/11, uznający art. 114 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS za niezgodny z zasadą zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 i art. 67 ust. 1 Konstytucji RP. Zgodnie z tym wyrokiem, ww. przepis utracił moc z dniem 8 marca 2012 r.

Wnioskodawczynie, wnosząc skargę o wznowienie postępowania, nie dostrzegła jednak, że orzeczenie Sądu Okręgowego we Włocławku z dnia 31 marca 2010 r. w sprawie IV U 96/10 zostało wydane na podstawie art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, a nie w oparciu o art. 114 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Skoro więc uchylony przez Trybunał Konstytucyjny przepis nie miał zastosowania do rozstrzygnięcia sprawy objętej skargą, oznacza to, iż powołana przez wnioskodawczynię podstawa określona w art. 401¹ k.p.c. nie występuje.

W tym stanie sprawy, skarga o wznowienie postępowania na mocy art. 410 § 1 k.p.c. podlegała odrzuceniu, a nie jak błędnie uznał Sąd Okręgowy – oddaleniu.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny na mocy art. 386 § 3 k.p.c. w zw. z art. 410 § 1 k.p.c. uchylił zaskarżony wyrok i skargę odrzucił.